

**You have downloaded a document from
RE-BUS
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: Bądź wierny Idź

Author: Adam Antoniewicz

Citation style: Antoniewicz Adam. (2018). Bądź wierny Idź. W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100 cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec" (S. 34-36). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Bądź wierny Idź

O cytacie

Fragment jest końcowym wersem wiersza Zbigniewa Herberta *Przesłanie Pana Cogito*, który zamyka zbiór *Pan Cogito* (1974).

Zawołanie „Bądź wierny Idź” złożone jest z dwóch czasowników w trybie rozkazującym. Pierwszy to wezwanie do bycia wiernym swoim ideałom i przekonaniom. W świecie pełnym konformizmu i łatwego życia Herbert apeluje o wybranie trudniejszej ścieżki nieulegania nawoływaniom świata do zdrady swoich ideałów w imię bezkonfliktowego życia. Rozkaz „idź” jest analogią do BIBLIJNEGO rozesłania apostołów przez Jezusa, aby ci świadczyli o Nim i o Jego naukach. PAN COGITO wysyła czytelnika w świat, żeby stał się przykładem i świadkiem niezłomnej postawy prawdziwego człowieka.

Cały utwór to wezwanie odbiorcy do przyjęcia heroicznej postawy wobec otaczającej go rzeczywistości, nawoływanie do obrony prawdy mimo wszelkich przeciwności oraz wrogości. Stwierdzenie: „ocalałeś nie po to aby żyć / masz mało czasu trzeba dać świadectwo”, jest wołaniem o godne życie, wykorzystanie czasu na ziemi, aby dać świadectwo prawdzie. Nie poddawać się pogardzie i nie zamykać oczu na ludzką krzywdę, lecz obdarzać ludzi miłością i piętnować niesprawiedliwość.

[...]

idź wyprostowany wśród tych co na kolanach
wśród odwróconych plecami i obalonych w proch
ocalałeś nie po to aby żyć
masz mało czasu trzeba dać świadectwo
bądź odważny gdy rozum zawodzi bądź odważny
w ostatecznym rachunku jedynie to się liczy

[...]

O autorze i jego twórczości

Zbigniew Herbert (1924–1998) – poeta i prozaik, jeden z najwybitniejszych pisarzy polskich XX wieku. W czasie II wojny światowej był

zaangażowany w działalność konspiracyjną Armii Krajowej. Aby przeżyć w okupowanej Polsce, pracował jako karmiciel wszy medycznych (hodowanych w celu wytworzenia szczepionek przeciwko tyfusowi). W 1956 roku wydał swój pierwszy tom poetycki, zatytułowany *Struna światła*. Po uzyskaniu paszportu dużo podróżował za granicę, był szczególnie zafascynowany kulturą śródziemnomorską, jednak nigdy nie zdecydował się na stałą emigrację. Plonem kilkuletnich wojaży po Europie stał się zbiór esejów *Barbarzyńca w ogrodzie*, w których opisał odwiedzane miejsca i historie z nimi związane. Łączyła go pełna pasji przyjaźń z Czesławem Miłoszem, często zrywana wskutek gwałtownych charakterów obu poetów. Do ostatniej, pojednawczej rozmowy między pisarzami doszło na dwa miesiące przed śmiercią Herberta.

Stałym elementem poezji Zbigniewa Herberta są motywy zaczerpnięte z mitologii greckiej i rzymskiej. W swojej twórczości stawiał na pierwszym miejscu głoszenie prawdy o świecie i ludziach, wierność ideałom, demitologizowanie postaci bogów i herosów, ukazywanie ich ludzkiego oblicza.

Warto wiedzieć

- BIBLIA – zob. **A niechaj narodowie wždy postronni znają, / Iż Polacy nie gęsi, iż swój język mają!*
- PAN COGITO – personifikacja łacińskiej sentencji *cogito ergo sum* ('myślę, więc jestem'), bohater wielu wierszy Zbigniewa Herberta i najwybitniejsza literacka kreacja pisarza.

Z opracowań

W czym zatem tkwi siła oddziaływania osobliwego wygłosu wiersza zamykającego tom *Pan Cogito*? Niewątpliwie w splendorze i magii bycia słowem ostatnim. Wszak kultura Zachodu przywiązuje zasadniczą wagę do początku i końca, dlatego finalizm „ostatniej woli”, „ostatniej prośby”, „ostatniego pożegnania”, „testamentu” czy „nagrobka” budzi wyjątkowy respekt i szacunek, a zarazem wymaga bezwarunkowego wykonania, spełnienia.

Nawarecki 1999, 152

Prześlanie... zamykają słowa „Bądź wierny Idź”. Wiersz ten zawiera z jednej strony oświadczenie, że Pan Cogito jest tożsamy z poetą, że jego osądy, życzenia, rozkazy wypływają z akceptowanej w pełni przez

autora postawy etycznej. Z drugiej – że językiem tak patetycznym nie może mówić sam poeta, że ów patos złożyć trzeba na karb stworzonej przez niego postaci-bohatera.

Łukasiewicz 2001, 149–150

Bibliografia

Łukasiewicz J., 2001: *Herbert*. Wrocław.

Nawarecki A., 1999: *Trzy ostatnie słowa Pana Cogito. O wierszu Zbigniewa Herberta „Przesłanie Pana Cogito”*. W: Nawarecki A., Pawelec D., red.: *Kanonada. Interpretacje wierszy polskich (1939–1989)*. Katowice.

Opacka-Walasek D., 2001: *Czytając Herberta*. Katowice.

Zawadzki A., 2014: *Poetyckie przesłanie Zbigniewa Herberta i problem jego chrześcijańskiej proveniencji*. „Łódzkie Studia Teologiczne”, nr 23/4.

Adam Antoniewicz